

«Lenge siden jeg har sett så ujålete og direkte tale i et norsk galleri»

Vår kunstanmelder lar seg bevege av utstilling om demente og Alzheimer-rammede som mister tråden i egne liv.

- **Anne Knutsen**
- ***Hvit substans***
- **Galleri SOFT**
- **24. november - 1. januar**

FOTO: Anne Tveit Knutsen

[Kjetil Røed, anmelder og kritiker](#)

27. nov. 2016 21:00 15:23

Aftenposten

«Hvilke øyeblikk er det egentlig som former et liv?» heter det i NRK-serien *Datoen*. Vi hører om kjente og ukjente nordmenn og hvordan deres liv flettes sammen med en nasjons historie. Spørsmålet er verdt å tenke nøye over, for det peker på hvilke hendelser som definerer hvem vi er.

Viktige begivenheter

Det peker på hvilke historier vi forteller oss selv og andre, igjen og igjen. Dét kan være en dramatisk hendelse det er snakk om, som som 22. Juli, eller noe mindre dramatisk, som ditt første kyss eller da din bestefar lærte deg å svømme.

Hva skjer når sammenhengene i disse fortellingene begynner å rakne? Hva skjer når det viktigste i våre liv blir uklart for oss?

Mister tråden

I Anne Knutsens utstilling *Hvit substans* møter vi demente og Alzheimer-rammede som mister tråden i egne liv.

Vi ser hvordan velkjente omgivelser og ting – som de har vært fortrolig med hele livet – er blitt fremmede og uforståelige.

Fremmed og kjent

I videoverket *Til far* (2016) ser vi en herre på sengekanten med et etui i hånden. Han ser tenksomt på etuiet, som antagelig rommer en klokke, og holder det gjentatte ganger opp til øret som om det er en mobiltelefon.

Gjennom hele verket hører en høy tikkelyd fra en klokke (kanskje mannens?): Det er kanskje ikke så mange dager igjen i hans liv, antydes det, men tikkelyden minner også betrakterne på at det bare er et tidsspørsmål før *våredager* er talte.

Anne Tveit Knutsen

Fragmentert liv

I Am I Too Loud?#3 (2016) sitter en annen eldre mann på avsatsen i en lekehytte. Mellom hendene har han et ratt som snurres langsomt rundt, som om han kjører bil.

Demente og Alzheimer-rammede kan fortape seg i en fjern fortid eller en aktivitet som ikke har sammenheng med omgivelsene.

Livsfortellingen er fragmentert og enkelte deler av den går kanskje på *repeat*.

Felles glemsel

Å glemme sitt eget liv kan være skremmende for både den som glemmer og pårørende, men det er verdt å tenke på at det finnes en kollektiv glemsel også: svikter vår evne å plassere oss selv i en større historie, vil det kunne få katastrofale konsekvenser. Bare tenk på hvordan høyreradikale krefter utslettet millioner i siste verdenskrig. De siste som opplevde krigen er i ferd med å

forsvinne, samtidig som den ytterliggående høyresiden igjen er på fremmarsj.

Europeisk glemsel

Jeg klarer ikke å la være å tenke på at det er en forbindelse mellom mannen som ikke gjenkjenner klokken sin og et Europa i oppløsning.

For er det ikke kollektive blindfelt som gjør at vår evne til å fortelle en felles historie ser ut til å glippe? Er det ikke en manglende evne til å kjenne igjen det som burde vært åpenbart som gjør at solidariteten og empatien slår sprekker?

Kunstens omsorg

Måten liv og glemsel turneres på i *Hvit substans* gjør det ihvertfall nærliggende å spekulere videre på hvordan den enkeltes fortellinger flettes sammen med fellesskapets.

Det er noe grunnleggende sympatisk med kunst som griper så direkte inn i menneskelige problemstillinger som denne utstillingen, som ikke lar seg begrense til enkeltindividet.

Ujålete

Er det noe Knutsen viser tydelig er det jo også hvordan kunsten kan være et medium for å tenke gjennom hvor viktig det er å ha omsorg for andre, særlig de som har mistet sin egen fortelling.

Det er lenge siden jeg har sett så ujålete og direkte tale i et norsk galleri.